

Turizm Rehberliği

Mesleki Örgütlenme

Dr. Güntekin Şimşek
KTMU@2020

MESLEKİ ÖRGÜTLENME

TURİST REHBERLİĞİNDE MESLEKİ ÖRGÜTLENME

Turist rehberliği mesleki örgütlenmesi turizm sektörünün diğer unsurlarından gecikmiş ve henüz tamamlanamamış bir süreçtir. Bunun nedeni, rehberliğin öneminin etkin çevrelerce yeterince algılanamamış olmasının yanında, meslek alanında yaşanan sorunların son yıllarda yoğunluk kazanmasıdır. Meslek üyelerinin örgütlenmenin gerekliliği ve yararına olan inançları oluşmadan tepeden inme kurulacak meslek örgütleri de etkin olamamaktadır.

Birkaç rehberin önderliğinde kurulan çoğu bölgesel veya yerel örgütler, ancak sektör ile meslek mensuplarının ilişkilerinde sıkıntılar belli noktaya vardıktan sonra ilgi görebilmektedir.

Her alanda olduğu gibi rehberlik mesleğinde de örgütlenme üç düzeyde gözlemlenmektedir. Bunlar, yerel veya bölgesel örgütler, ulusal örgütler ve uluslararası örgütlerdir.

- Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu (World Federation of Tourist Guide Association-WFTGA)
- 1985 Yılında Şubat ayında gerçekleştirilen I. Uluslararası Turist Rehberleri Kongresi'nde, İsrail Rehberler Birliği öncülüğünde gündeme gelmiştir.
- Federasyon 1987 yılında kar amacı gütmeyen ve siyasi unsur içermeyen bir kuruluş olarak resmen tescil edilmiştir.
- Federasyonun temel amacı, turist rehberlerinin bir bölgenin elçileri olarak tanınmalarını sağlamak, tanıtımını yapmak ve rehber temin etmektir.
- Federasyonun temel kuruluş amaçları: rehberlik mesleğinin imajlarını geliştirmek, uluslar arası eğitim-öğretim yoluyla rehberliğin kalitesini artırmak ve üyeler arasında bilgi alışverişini kolaylaştırmaktır.
- Ana merkezi Avusturya'nın başkenti Viyana'da olan federasyonun resmi dili İngilizcedir.
- Yürütme kurulu iyi yılda bir toplanarak genel kurulda delegelerin oylarıyla seçilmektedir.
- Federasyonun aldığı karar doğrultusunda 21 Şubat Dünya Turist Rehberleri Günü olarak birçok ülkede kutlanmaktadır.
- Türkiye'den TUREB ve Tarih, Kültür ve Turizm Rehberleri Derneği Federasyona üyedir.

ULUSLARARASI MESLEK ÖRGÜTLERİ

Rehberlik mesleğinin uluslararası boyutta örgütlendiği iki kurum dikkat çekmektedir. Bunlarda biri tüm meslek örgütleri ve meslek üyelerine açık olan Dünya Turist Rehberleri Birlikleri Federasyonudur. İkincisi ise yalnızca Avrupa kıtasına hitap eden Avrupa Turist Rehberleri Birlikleri Federasyonudur.

Dünya Turist Rehberliğı Birlikleri Federasyonu

World Federation of
Tourist Guide Associations

İsrail Rehberler Birliğınin çağrısı ile 1985 yılında birincisi düzenlenen uluslararası turist rehberleri konferansında tüm dünyada rehberlik meslek örgütlerini bir çatı altında birleştirecek federasyon yapılanmasına gitme kararı alınmıştır. Bu kararı takiben 1987 yılında Avusturya'da yapılan ikinci toplantıda kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Federasyon, ulusal ve yerel rehberlik örgütlerinin yanında, herhangi bir birliğin bulunmadığı bölgelerin rehberlerine bireysel bazda üyelik olanağı tanımaktadır. Kar amacı gütmeyen, bu federasyona rehberlik eğitimi veren kurumlar da katılabilmektedir. Temel amacı rehberlerin bulundukları bölgelerin elçisi olarak benimsenmelerini sağlamaktır.

Federasyonun bir eğitim departmanı mevcuttur. Aşağıdaki ülkelerde eğitim merkezleri kurmuştur.

- Ermenistan
- Kıbrıs
- Malezya

- Hands On Tourist Guiding Course (HOT) - 7 working days
- Train the Trainer Course (TtT) - 12 working days
- Cruise Guide Training (CGT) - 1 or 3 day courses

Rehberlik Birliklerinin gelişmeleri ve çalışmalarına katkı vermenin yanı sıra, her hangi bir bölgede rehberlik hizmetine ihtiyaç duyan kişilerin doğru rehberlerle buluşmasına da yardımcı olmaktadır.

Federasyonun çabaları

- Birlikler, bireyler, eğitim kurumları arasında dünya çapında iletişim zemini oluşturmak ve aralarındaki mesleki bağları güçlendirmek,
- Rehberleri uluslararası alanda temsil etmek, haklarını geliştirmek ve korumak,
- Rehberlik mesleğinin imajını güçlendirerek her bölgede daha fazla talep görmelerini sağlamak,
- Evrensel mesleki etik kural ve davranışlar geliştirmek,
- Mesleki standartları geliştirmek ve yükseltmek,
- Uluslararası eğitim programları uygulayarak rehberlerin kalitesini arttırmak,
- Üyeler arasında bilgi değişimine olanak sunmak,

AVRUPA TURİST REHBERLERİ BİRLİĞİ FEDERASYONU

Avrupa'ya gelen ziyaretçilere sunulan hizmet kalitesini artırmak, Avrupa çapında turist rehberleri bağlantılarını kurmak ve mesleği Avrupa düzeyinde temsil etmek amacıyla 1986 yılında Paris'te kurulmuştur.

Avrupa Turist Rehberleri Birliği Federasyonu (European Federation of Tourist Guide Association) ilke ve amaçları:

- Ziyaretçilere profesyonel bir hizmet sunmak, ön yargı ve propagandada bulunmadan ziyaret edilen yerin objektif olarak anlatılmasını sağlamak,
- Hikayeler, efsaneler, gelenekler veya görüşler arasında net bir ayırım yaparak, gerçek olarak sunulan bilginin mümkün olduğunca doğru olmasına özen göstermek,
- Rehberlik hizmeti veren ve turizm sektöründe diğer alanlarda çalışan meslektaşları ile olan ilişkilerinde adil ve makul davranmak,
- Rehberli grupların çevre, yaban hayatı, turistik yerler ve anıtlar ile yerel gelenek ve değerlere saygı göstermesini sağlamak için her türlü çabayı göstererek, ülke turizmin itibarını korumak,
- Ev sahibi ülkenin temsilcileri, ziyaretçilerini ağırlayarak ve ülkeyi turistik bir destinasyon olarak tanıtarak, ülkeye değer kazandırmak,
- Federasyonda, Avusturya, Kıbrıs, Çekya, Danimarka, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Letonya, Hollanda, Portekiz, Rusya,İspanya, İsveç ve Birleşik Krallık tam üyelik hakkına sahiptir

Federasyonun faaliyetleri özellikle Avrupa Parlamentosu ve diğer Avrupa birliği organlarında temsil görevini yerine getirme ağırlıklıdır. Çeşitli konferanslara üyelerini temsilen katılmakta, rehberlik mesleğinin yasal zemini konusunda yönlendirici destekler vermektedir. Eğitim nasıl olmalı, belgelendirme süreci nasıl yapılmalı, denetim nasıl sağlanmalı sorularına ortak yanıtlar aramaktadır.

ULUSAL MESLEK ÖRGÜTLERİ

Rehberler bazı ülkelerde yerel ve ulusal bazda birlikler kurmuşlardır. Ancak bazı ülkelerde henüz hiçbir girişim mevcut değildir. Bu durum büyük ölçüde, ülkelerde turizm sektörünün büyüklüğü ile ilişkilidir. Sektör büyüdükçe rehber sayısı artmakta, rehberlerin sorunu bireysel sorunlar olmaktan çıkmakta, sektör dinamiklerinin sorunlarla örgütlü mücadele etme bilinci ve buna paralel olarak örgütlenme girişimleri gözlenmektedir.

Dünya’da ulusal ve yerel düzeyde örgütlenmelerde çeşitlilik arz etmektedir. Mısır’da ilginç bir örnek uygulama vardır. Tüm rehberler bir sendika içerisinde örgütlenmiş, kaçak rehberlikle mücadele ve rehberlik ücretlerinin belirli bir standarda kavuşturulması konularında ciddi başarılar elde etmişlerdir .

Endonezya'da 1963 yılında Bali Rehberler Birliği (BGA) ve Jakarta Rehberler Birliği (JGA) kurulmuş, uzun yıllar ulusal konularda liderlik yapmışlardır. Endonezya'da Ulusal Rehberler Birliği kamu otoritesi önderliğinde 1983 yılında kurulmuştur.

Amerika'da farklı eyalet ve şehirlerde var olan rehberlik örgütleri 1998 yılında Washington Rehber Odası öncülüğünde kurulan Turist Rehberleri Birlikleri Ulusal Federasyonu çatısı altında güç birliği yapmaktadır

Türkiye’de Kamu Sektöründeki Turizm Örgütleri

- Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB)
- Turist Rehberleri Birliği (TUREB) (TUREB, 22 Haziran 2012 tarihinde 28331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kanun ile kurulmuş ve kamu kurumu niteliğine kavuşmuştur)

TUREB (Türkiye Rehberler Birliği)

TUREB ilk olarak **12 Eylül 1998 yılında:**

- İstanbul Rehberler Odası
- İzmir Rehberler Odası
- Ankara Profesyonel Turist Rehberleri Derneği
- Antalya Rehberler Derneği öncülüğünde kurulmuştur.

Daha sonra, Akdeniz Rehberler Derneği ile Kapadokya Rehberler Derneği birliğe katılmış; Antalya Rehberler Derneği ise örgütlerin bağımsız hareket alanlarının kısıtlanmaya başlaması gerekçesiyle birlikten ayrılmıştır.

Birliğin Kuruluş Amaçları:

- Mesleğin ortak sorunlarını belirlemek,
- Bu sorunlara çözüm önerisi getirmek,
- Mesleği, kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör kuruluşlar nezdinde temsil etmek,

2010 Yılında “Turist Rehberleri İşbirliği ve Koordinasyon Birliği” aşağıda belirtilen amaçlar çerçevesinde kurulur:

- Tüm rehberlerin aynı çatı altında örgütlenmelerini sağlamak,
- Turist rehberlerinin bir meslek olarak tanınmasını sağlamak,
- Meslek yasasının çıkarılmasını sağlamak,
- Meslek örgütlenmeleri arasında koordinasyonu sağlamak,
- Mesleğin ortak sorunlarını saptamak ve çözüm önerileri üretmek,
- **22 Haziran 2012 tarihinde** 28331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile yasal statü kazanan TUREB, tüm meslek mensuplarının üye olmasının zorunlu olduğu güçlü yasal yetkilere sahip bir kurum niteliği kazandı.
- Birlik merkezi Ankara’dır.

TUREB'İN TEMEL AMAÇLARI

- Rehber kuruluşların bağlı üyelerinin hak ve çıkarlarını korumak,
- Turist rehberlerinin ortak sorunlarının tespitini sağlamak ve çözüm önerileri getirmek,
- Rehberlik mesleğinin ülke çapında etkin bir şekilde gerçekleştirilmesinde denetim rolünü üstlenmek,
- Rehberlerin yurtiçi ve yurt dışında faaliyetlerini **kontrol etmek**,
- Ülkenin rehber ihtiyacını belirleyip önlemler almak,
- Ülkede nitelikli rehberler yetişmesini sağlamak,
- Meslek kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,
- Rehberlerin ve meslek kuruluşların kanuna uygun çalışmalarını sağlamak,

6326 SAYILI TURİST REHBERLİĞİ MESLEK KANUNU'NDA YER ALAN TUREB'İN YETKİ VE GÖREVLERİ

- Turizm sektörünün ihtiyaçları dikkate alınarak, ülkesel veya bölgesel turist rehberi yetiştirme programlarını düzenlemek,
- Sertifika seçme sınavı komisyonları, Birlik yönetim kurulu tarafından oluşturulur,
- Bakanlığın gözetim ve denetimi altında seçme, bitirme, bütünleme, **yabancı dil seviye belirleme, dil veya bölge ekletme sınavları düzenlemek,**
- Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında ülkesel veya bölgesel sertifika programları için **ayrı ayrı yurt içi uygulama gezileri düzenlemek,**
- Turist rehberlerinin mesleği fiilen icra edebileceklerine ilişkin verilen **çalışma kartlarını hazırlamak ve ilgili odalara iletmek,**
- Taban ücret tarifesinin belirlenmesi için Bakanlığa görüş bildirmek,
- Odalar tarafından düzenlenecek ücretli veya ücretsiz **uzmanlık eğitim programları için görüş bildirmek,**
- Uzmanlaşma eğitimi ve sınavlara ilişkin usul ve esasları belirlemek,
- Uzmanlaşma eğitimi sonrasında başarılı olan turist rehberlerine **uzmanlık sertifikası düzenlemek,**
- Turist rehberliği hizmetleri ile ilgili 6326 Sayılı kanunda öngörülen her türlü denetimi sağlamak,
- Mesleğin yasal usullere uygun biçimde gerçekleşmesinde görevli olacak **denetim elemanlarının eğitimi gerçekleştirmek,**
- Oda bulunmayan illerde temsilcilikler açabilir veya talepler doğrultusunda **odalara temsilcilik açma yetkisi** verebilir.
- Odalardan gelen rehber meslek sicillerinden veri tabanı oluşturarak Bakanlığa bildirir.

6326 SAYILI TURİST REHBERLİĞİ MESLEK KANUNUNUN 8.MADDESİ 3.FIKRASINA GÖRE MESLEK KURULUŞLARININ GÖREV VE YETKİLERİ

- Üyelerinin **meslek faaliyetlerini kolaylaştırmak**,
- Mesleğin ulusal turizm ve tanıtım politikaları doğrultusunda gelişmesini sağlamak,
- Meslek etiğini ve disiplinini korumak,
- Turist rehberleri arasında haksız rekabeti önlemek,
- Turist rehberlerinin yetiştirilmesi için kurs, seminer ve eğitim programları düzenlemek,
- Bakanlıkça istenen konularda görüş bildirmek,
- Birlik, odalara sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla yetki devri yapabilir,
- Birlik yönetim kurulu oda bulunmayan illerde temsilcilik açabilir veya odalara temsilcilik açma yetkisi verebilir,
- Meslek kuruluşları, gerektiğinde turizm sektöründeki özel veya resmi kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yürütebilir.
- Bakanlık, mesleğin mevzuata uygun biçimde gerçekleştirilmesinde gerektiğinde meslek kuruluşları ile işbirliği yapabilir,
- Faaliyet alanı ile ilgili ulusal ve uluslar arası kuruluşlara üye olabilir

TURİST REHBERLER ODALARI

- **6326 Sayılı Kanun 8. Madde 2. Fıkra:**

Sınırları içinde en az **yüzelli turist rehberinin** yerleşim yerinin bulunduğu her ilde, o ilde kayıtlı toplam meslek mensubu sayısının yüzde otuz üçünün valiliğe başvurusu üzerine tüzel kişiliğe sahip ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan oda kurulabilir. Odaların merkezleri kuruldukları ildir. Aynı ilde birden fazla oda kurulabilir. Odaların yetki çevresi coğrafi olarak yakın iller ve çalışma bölgesi dikkate alınarak Bakanlık tarafından belirlenir. Ancak oda olmayan illerde **en az elli turist rehberinin** oda merkezinin bulunacağı ili belirten başvurusu üzerine Bakanlık tarafından tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan **bölgesel odalar** kurulabilir.

Meslek Odalarının Temel İşlevleri:

- Birlik tarafından basılan çalışma kartları takip eden yılın **Ocak ayı** içerisinde eylemli turist rehberlerine teslim etmek,
- Bakanlığın gözetim ve denetimi altında, Birliğin uygun görüşü ile **ücretli veya ücretsiz uzmanlık eğitim** programları düzenlemek,
- İlk defa odaya üye olanlar için Birlik veritabanına kaydedilmesi amacıyla **tüm kişisel bilgileri, adres ve iletişim bilgilerini** Birliğe bildirmek,
- Rehber niteliklerini arttırmak için kişisel gelişim programları, seminerler ve konferanslar düzenlemek,

TURİST REHBERLERİNİN İLİŞKİDE OLDUKLARI ÖRGÜTLER

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Bakanlığın Amaçları:

- Kültürel değerleri yaşatmak ve tanıtmak,
- Tarihi ve kültürel değerlerin tahribini ve yok edilmesini önlemek,
- Turizmin pazarlanması ve desteklenmesi için gerekli önlemleri almak,
- Kültür ve turizm konularıyla ilgili sektör paydaşlarıyla işbirliği yapmak,
- Turizmi milli ekonominin verimli bir sektörü haline getirmek,
- Yurdun turizme elverişli bütün imkanlarını değerlendirmek, geliştirmek ve pazarlamak,
- Kültür ve turizm alanında her türlü yatırım, iletişim ve gelişim potansiyelini yönlendirmek,

6326 Sayılı Kanuna Göre:

- Turist Rehberliği Mesleğe Kabul Şartları
- Sertifika Programları
- Yabancı Dil Sınavları
- Uygulama Gezileri Bakanlığın gözetim ve denetiminde Turist Rehberleri Birliğince düzenlenmektedir.

Turizm Eğitim Dairesi Başkanlığı:

- Turist rehberlerine ruhsatname düzenlemek,
- Turist rehberlerine ilişkin sicilleri tutarak bunlara ilişkin bilgileri güncellemek,
- Taban ücretleri belirlemek,
- Turist rehberleri, birlikleri ve odalarına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- Yeni kurulacak turist rehberleri birlik ve odalarına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- Turist rehberliği sınavları, kursları ve uygulama gezilerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı denetimi ve gözetimi altında yapılmasını sağlamak.

TÜRSAB

- 1972 yılında 1618 sayılı Türkiye Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu uyarınca kurulmuş, tüzel kişiliği ve kamu kurumu niteliğinde bir meslek birliğidir.
- Temel amacı; seyahat acentalarının haklarını korumak, çeşitli alanlarda işbirliği yapmak ve acentalar arasında rekabeti önlemek, seyahat acentacılığı mesleğinin ve turizm sektörünün gelişimine katkıda bulunmaktır.
- Düzenledikleri paket turlarda her 45 kişilik araç için bir turist rehberi çalıştırmak zorundadır.
- Rehber dışında, turistlere tanıtıcı rehberlik faaliyetinde hiçbir kimse bulunamaz.
- Gerçekleştirilecek olan turlar için yazılı rehberlik sözleşmesi yapmak zorundadır.
- Taban ücret altında rehber çalıştıramaz.
- 6326 Sayılı Kanunda belirtilen usul ve esaslara göre yapılacak denetimlerde TÜRSAB'dan temsilci bulundurulabilir.
- Ülkesel ve bölgesel sertifika programları ile yabancı dil sınavlarının düzenlenmesinde TÜRSAB'ın önerileri alınır.
- Turist rehberlerine ödenecek olan ücretlerin taban tarifesinin belirlenmesinde TÜRSAB'ın görüşleri alınır.

ÜNİVERSİTELER

Üniversite düzeyinde turist rehberliği eğitiminin amaçları:

- Teorik ve pratik bilgilerle donatılmış,
- Sektörde istihdam edilmek üzere yetenekli,
- Yabancı dil bilen,
- Yüksek düzeyde bilgi beceri ve idare yeteneği olan,
- Çeşitli faktörlerin etkilerini göz önünde bulundurarak soyutlama, sentez ve karar verme gücüne sahip bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktır.
- Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliğinin 8. maddesi seçme sınavı komisyonu “son on yılda sekiz yıl eylemli turist rehberliği yapmış iki üye ile üniversitelerin turist/ turizm rehberliği bölümlerindeki akademik kadrodan alınacak **bir üye** olmak üzere toplam üç asıl üye ile aynı usulle belirlenen üç yedek üyeden oluşacağı” belirtilmiştir.
- 12.Madde “ders verecek eğiticiler, en az lisans mezunu olmak kaydıyla alanlarında uzman kişiler arasından, üniversitelerin ilgili bölümlerinde görev yapan akademisyenlerden, turist/turizm rehberliği bölümlerinde görevli akademik kadrodan veya son on yılda en az sekiz yıldır eylemli turist rehberliği mesleğini icra eden turist rehberleri arasından” görevlendirileceği belirtilmektedir.
- Uygulama gezilerinin tarihlerinin belirlenmesi noktasında birlik, üniversitelerin **turizm rehberliği** bölümlerinin görüşlerini almaktadır.

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

- **Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (TURİNG)** 6 Kasım 1923 yılında kurulan kurum önce Türk Seyyahın Cemiyeti sonrasında ise Türkiye Turing Kulübü adını almıştır. 1930 yılında kamu yararına çalışan dernek olarak tanınmıştır. Türkiye'nin ilk afişlerini, ilk dil kurslarını açmıştır. İlk tercüman rehber sınavları, ilk turizm kongre ve konferansları düzenlemiştir. İlk turizm enformasyon hizmetlerini vermiştir. Tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve restorasyonuna yönelik çalışmalar yapan kurum, rehberlik mesleğine hizmet anlamında katkıda bulunan önemli kuruluşlardan biridir.
- **Turist Rehberleri Vakfı (TUREV)** Turist rehberlerine yönelik sosyal, kültürel ve ekonomik etkinliklerde bulunmak ve mesleki dayanışmayı arttırmak amacıyla 1996 yılında 108 müteveli tarafından kurulmuştur. Türkiye'yi yerli ve yabancı turistlere en iyi biçimde tanıtımını sağlamak, ülke tanıtımı ve turizmi geliştirilmesinde kurumsal ve toplumsal düzeyi yükseltici eğitsel, kültürel, bilimsel, sanatsal ve ekonomik **etkinliklerde bulunmak**, Turist rehberlerini özlük haklarının ve meslek bilincinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.
- **Turizm Akademisyenleri Derneği (TUADER)** 26 Mayıs 2015 tarihinde kurulmuştur. Turizm akademisyenlerini bir çatı altında toplamak amacı gütmektedir. Sektöre fayda sağlayacak bilgi üretimini gerçekleştirmek ve tüm paydaşlar arasında bilgi yayılımını kolaylaştırmak amacıyla kurulmuştur. Dernek içerisinde turizm sektörünün çeşitli alanlarında çalışmalar yürüten akademisyenler bulunmaktadır.